Zmiany w prawie oświatowym w 2014 r.

Początek nowego roku kalendarzowego tradycyjnie wiąże się z wejściem w życie zmian w przepisach. Już od 1 stycznia zaczyna obowiązywać kolejna część przepisów nowelizujących *Ustawę o systemie oświaty*.

Z początkiem stycznia 2014 r. mocy prawnej nabrały kolejne regulacje nowelizujące *Ustawę o systemie oświaty*. Dalsze zmiany w tym akcie prawnym przewidywane są już na 19 stycznia oraz 1 września 2014 r. Poniżej omówione zostały te, które już przyjęto i znajdują się w okresie *vacatio legis* bądź weszły w życie na początku 2014 r. Z powodu zmiany na stanowisku ministra edukacji narodowej pod znakiem zapytania stanął kształt niektórych opracowywanych przez resort edukacji projektów, w tym zwłaszcza nowelizacji *Karty nauczyciela*, dlatego też pominięto je w poniższym opracowaniu.

Od 1 stycznia zmianie uległ katalog wydatków, na które można spożytkować dotacje.

ZMIANY W *USTAWIE O SYSTEMIE OŚWIATY* OD 1 STYCZNIA 2014 R.

Zmiany w *Ustawie o systemie oświaty*, które weszły w życie 1 stycznia 2014 r., są kolejną partią regulacji wprowadzanych tzw. ustawą przedszkolną, której pierwsza, główna część nabrała mocy prawnej już we wrześniu 2013 r. Zmiany zatwierdzone z początkiem 2014 r. nie są tak obszerne. Pierwsza z nich dotyczy dodania w art. 14 uso. ustępu 4c, nakładającego na dyrektora przedszkola, a w przypadku innej formy wychowania przedszkolnego prowadzonej przez gminę – także dyrektora szkoły, obowiązek pisemnego zawiadomienia rodziców dziecka o nieprzyjęciu go do przedszkola lub innej formy wychowania przedszkolnego – do dnia 30 kwietnia roku szkolnego poprzedzającego rok szkolny, na który została przeprowadzona rekrutacja. Wprowadzenie nowego obowiązku wiąże się z próbą wdrożenia systemu mającego za zadanie zapewnić wszystkim dzieciom trzy- i czteroletnim prawa do korzystania z wychowania przedszkolnego. Od 2015 r. pojawi się dodatkowo obowiązek informowania przez dyrektora wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o nieprzyjęciu danego dziecka do przedszkola z powodu braku miejsc, w wyniku czego wójt będzie zobowiązany pisemnie wskazać rodzicom inną placówkę, która będzie mogła dziecko przyjąć.

Kolejna modyfikacja wiąże się ze zmianą terminu przekazywania przez JST części dotacji za grudzień. Dotychczasowe brzmienie art. 80 ust. 3c dopuszczało możliwość przekazania tej kwoty na rachunek bankowy jednostki oświatowej nawet w ostatnim dniu grudnia. Mogło to prowadzić do istotnego utrudnienia w wydatkowaniu tych środków do końca roku budżetowego. W związku z tym, począwszy od 1 stycznia, brzmienie przepisu uległo zmianie w tym zakresie, że część omawianej dotacji będzie przekazywana przez JST w terminie do 15 grudnia.

Od 1 stycznia przekształcony został także katalog wydatków, na które można spożytkować dotacje. W dotychczasowym brzmieniu art. 80 ust. 3d była mowa o tym, że dotacje udzielane na dofinansowanie realizacji zadań szkoły lub placówki w zakresie kształcenia, wychowania i opieki, w tym profilaktyki społecznej, mogły być wykorzystane wyłącznie na pokrycie wydatków bieżących szkoły lub placówki. Ponieważ zapis ten wzbudzał istotne wątpliwości w zakresie wydatków, jakie mogą być uznane za wydatki bieżące finansowane z dotacji, przepis w nowym kształcie przewiduje doprecyzowanie dotychczasowych regulacji. Obecnie dotacje będą mogły być wykorzystane na:

- pokrycie wydatków bieżących szkół, przedszkoli, innych form wychowania przedszkolnego i placówek, obejmujących każdy wydatek poniesiony na cele działalności szkoły, innej formy wychowania przedszkolnego lub placówki, w tym na wynagrodzenie osoby fizycznej prowadzącej szkołę, przedszkole, inną formę wychowania przedszkolnego lub placówkę, jeżeli odpowiednio pełni funkcję dyrektora szkoły lub placówki albo prowadzi zajęcia w innej formie wychowania przedszkolnego, z wyjątkiem wydatków na inwestycje i zakupy inwestycyjne, zakup i objęcie akcji i udziałów lub wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego,
- zakup środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, obejmujących: książki i inne zbiory biblioteczne, środki dydaktyczne służące procesowi dydaktyczno-wychowawczemu realizowanemu w szkołach, przedszkolach i placówkach, sprzęt rekreacyjny i sportowy, meble, a także pozostałe środki trwałe oraz warto-

ści niematerialne i prawne o wartości nieprzekraczającej wielkości ustalonej w przepisach o podatku dochodowym od osób prawnych, dla których odpisy amortyzacyjne są uznawane za koszt uzyskania przychodu w 100 proc. ich wartości, w momencie oddania do używania.

Analogiczne modyfikacje zostały wprowadzone w przepisach odnoszących się do wypłacania dotacji dla przedszkoli i szkół niepublicznych (zmiana brzmienia art. 90 ust. 3c, 3d i 4e).

Ostatnia ze zmian wprowadzanych 1 stycznia 2014 r. na mocy tzw. ustawy przedszkolnej odnosi się do brzmienia art. 8 ust. 6 pkt 5 *Ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych*. Zmiana ta umożliwi objęcie obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym i rentownym osób prowadzących na podstawie uso. zarówno publiczne, jak i niepubliczne szkoły, inne formy wychowania przedszkolnego, placówki lub ich zespoły (dotychczas przepis obejmował osoby prowadzące niepubliczną szkołę, placówkę lub ich zespół).

ZMIANY W *USTAWIE O SYSTEMIE OŚWIATY* OD 19 STYCZNIA 2014 R.

Zmiana ta wiąże się z wydaniem 8 stycznia 2013 r. przez Trybunał Konstytucyjny *Wyroku*, w którym stwierdził on niezgodność z *Konstytucją* przepisów dotyczących rekrutacji do publicznych przedszkoli i szkół (art. 22 ust. 1 pkt 1 uso.) – przepis ten straci moc obowiązującą właśnie 19 stycznia. Obecnie trwają pilne prace, mające na celu przeniesienie uregulowań znajdujących się dotychczas w wydanym na podstawie art. 22 ust. 1 pkt 1 uso. *Rozporządzeniu*, ponieważ bez nich nie będzie istniała podstawa prawna do przeprowadzenia rekrutacji dzieci i młodzieży do publicznych przedszkoli, szkół i placówek na rok szkolny 2014/2015. Projekt stosownej nowelizacji wpłynął do Sejmu 15 listopada 2013 r., 21 listopada odbyło się pierwsze czytanie w komisjach.

ZMIANY W *USTAWIE O SYSTEMIE OŚWIATY* OD 1 WRZEŚNIA 2014 R.

1 września 2014 r. *Ustawa o systemie oświaty* zostanie ponownie zmieniona przez tzw. ustawę przedszkolną. Nowy przepis art. 62 ust. 1d i 1e umożliwi organowi prowadzącemu połączenie w zespół prowadzonej przez siebie szkoły podstawowej z prowadzonymi, także przez siebie, przedszkolami mającymi siedzibę na obszarze objętym obwodem tej szkoły. Możliwe będzie dodatkowo tworzenie zespołu, który składałby się wyłącznie z przedszkoli, pod warunkiem, że wszystkie miałyby siedzibę w obwodzie jednej szkoły podstawowej.

Nowym rozwiązaniem, przewidzianym w art. 79a, ma być mechanizm, który zobowiązywałby gminę, której mieszkańcem jest dziecko korzystające z wychowania przedszkolnego w publicznym przedszkolu (lub publicznej innej formie wychowania przedszkolnego) w innej gminie, do zwrotu kosztów związanych z korzystaniem przez to dziecko z wychowania przedszkolnego. Nowy przepis jest efektem wniosków napływających z tych gmin, w których wychowanie przedszkolne otrzymywała duża liczba dzieci z gmin sąsiednich. Przepis ten będzie zobowiązywał gminę, której mieszkańcem jest dziecko uczęszczające do przedszkola w innej gminie, do pokrycia kosztów wychowania przedszkolnego tego malucha w wysokości równej wydatkom bieżącym przewidzianym na jednego ucznia, pomniejszonym o opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie, stanowiące dochody budżetu gminy, a także o kwotę dotacji celowej, o której mowa w art. 14d uso.

Kolejna zmiana w uso., która zostanie wprowadzona *Ustawą nowelizującą z dnia 30 sierpnia 2013 r.*, wiąże się z obligatoryjnym rozpoczęciem od 1 września 2014 r. przez dzieci sześcioletnie obowiązku szkolnego. Od 1 września 2014 r. obowiązek szkolny obejmie wszystkie dzieci siedmioletnie (rocznik 2007) oraz dzieci sześcioletnie, urodzone w okresie 1 stycznia–30 czerwca 2008 r. Spełnianie obowiązku szkolnego będą mogły rozpocząć również dzieci urodzone w okresie od 1 lipca do 31 grudnia 2008 r., jeśli taka będzie wola ich rodziców (wniosek rodziców).

Egzamin maturalny w nowej formie obejmie przedmioty obowiązkowe i przedmioty dodatkowe.

Resort edukacji, chcąc zmniejszyć obawy ich rodziców związane z panującymi w szkołach warunkami nauki i wychowania, planuje ustalić maksymalną liczebność oddziałów w klasach I–III szkół podstawowych na poziomie 25 uczniów. Liczba dzieci w:

- oddziałach w szkołach podstawowych integracyjnych,
- oddziałach integracyjnych w szkołach podstawowych ogólnodostępnych,
- oddziałach w szkołach podstawowych specjalnych,
- oddziałach specjalnych w szkołach podstawowych ogólnodostępnych

będzie w dalszym ciągu ustalana na podstawie zapisów wynikających ze statutów ramowych.

Następna modyfikacja, wchodząca w życie 1 września 2014 r., wynika z *Ustawy nowelizującej z dnia 19 sierpnia 2011 r.* – dodaje ona ustępy 4 i 5 do art. 64 uso. Pierwszy z nich wprowadza możliwość wykorzystywania metod i technik kształcenia na odległość w prowadzeniu zajęć szkolnych, a także w formach pozaszkolnych, w tym na kwalifikacyjnych kursach zawodowych. Wyjątkiem są tu zajęcia praktyczne i laboratoryjne, które nie mogą odbywać się w ten sposób. Z kolei w ust. 5 art. 64 znajdzie się upoważnienie dla ministra do spraw oświaty do wydania rozporządzenia, w którym określone zostaną warunki organizacji zajęć z wykorzystaniem technik kształcenia na odległość.

Ostatnia ustawa nowelizująca, która przekształci uso. 1 września 2014 r., to *Ustawa z dnia 19 marca 2009 r.* – zmiana związana jest z brzmieniem art. 14 ust. 1 i 1a. W pierwszym przypadku chodzi o doprecyzowanie sposobu określania wieku dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Po nowelizacji wychowanie przedszkolne będzie dotyczyło maluchów od początku roku szkolnego,

Wzrost minimalnego wynagrodzenia za pracę przekłada się również na zmianę innych świadczeń

w którym dziecko kończy 3 lata. Pozwoli to uniknąć wątpliwości, czy do przedszkola od 1 września powinny być przyjmowane także dzieci, które już skończyły 3 lata, czyli urodzone przed 1 września. Z kolei w ust. 1a wprowadzona zostanie także zmiana dotycząca okresu obejmowania wychowaniem przedszkolnym dzieci niepełnosprawnych z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego. W obecnym kształcie tej regulacji dzieci posiadające takie orzeczenie mogły uczestniczyć w zajęciach przedszkolnych do ukończenia 10. roku życia. Od 1 września górna granica wiekowa zostanie obniżona, powodując, że wychowaniem przedszkolnym będzie można objąć dziecko posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego nie dłużej niż do końca roku szkolnego, w którym ukończy ono 8 lat. Jako argument uzasadniający takie działania wskazano chęć obniżenia różnicy wiekowej pomiędzy dziećmi niepełnosprawnymi, rozpoczynającymi naukę w pierwszej klasie, a dziećmi rozpoczynającymi naukę bez orzeczeń, które na tym samym poziomie edukacyjnym będą w wieku 6 lat.

Zmieniona zostanie również definicja obowiązku szkolnego (art. 15 ust. 2) przez wskazanie, że obowiązek ten rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 6 lat. W związku z tą zmianą nowelizacji ulegnie również art. 16 ust. 1 i 2, przez odpowiednie określenie wieku dziecka, które może rozpocząć spełnianie obowiązku szkolnego wcześniej, jeżeli wykazuje odpowiednią do tego dojrzałość (obniżenie z 6 do 5 lat).

ZMIANA PRZEPISÓW W SPRAWIE OCENIANIA UCZNIÓW I PRZEPROWADZANIA EGZAMINÓW

Od 1 września 2014 r. zmianie ulegnie również *Rozporządzenie z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych* – jest to konsekwencja przekształcenia przepisów dotyczących systemu egzaminów zewnętrznych, wynikającego z wprowadzania nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego, określonej w *Rozporządzeniu MEN z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół*, zastąpionym nowym *Rozporządzeniem MEN z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół*. Rozporządzenie zmieniające częściowo weszło już w życie 1 maja oraz 1 września 2013 r., natomiast główne jego postanowienia zaczną obowiązywać od 1 września 2014 r.

Od 1 września 2014 r. obowiązek szkolny obejmie dzieci sześcioletnie, urodzone w okresie 1 stycznia–30 czerwca 2008 r.

Sukcesywne wdrażanie reformy programowej spowodowało, że rok szkolny 2011/2012 był ostatnim rokiem wprowadzania nowej podstawy programowej w gimnazjum. Dzięki temu w kwietniu 2012 r. uczniowie klas trzecich gimnazjum przystąpili do egzaminu w zmienionej formie. Zasady nowego egzaminu zostały określone przez *Rozporządzenie MEN z dnia 20 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych.*

Obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym i rentownym zostaną objęte osoby prowadzące zarówno szkoły publiczne, jak i niepubliczne.

Wprowadzanie nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego w klasach IV–VI szkoły podstawowej i w liceach ogólnokształcących zakończy się w roku szkolnym 2014/2015, natomiast w technikach – w roku szkolnym 2015/2016. W związku z tym w 2015 r. po raz pierwszy sprawdzian w VI klasie szkoły podstawowej i egzamin maturalny zostaną przeprowadzone w oparciu o wymagania określone w nowej podstawie programowej kształcenia ogólnego i na zmienionych zasadach. Zmiany w zasadach przeprowadzania sprawdzianu i egzaminu maturalnego, wprowadzane rozporządzeniem zmieniającym, mają za zadanie zakończenie rozpoczętego w 2012 r. procesu harmonizacji systemu egzaminów zewnętrznych.

Rozporządzenie zmieniające ma również za zadanie wprowadzić zmiany doprecyzowujące kwestie:

- oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów w szkołach dla młodzieży i dla dorosłych,
- przystępowania uczniów szkół i oddziałów z językiem nauczania mniejszości narodowej do sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego,
- zwolnienia laureatów i finalistów olimpiady przedmiotowej oraz laureatów konkursu przedmiotowego z obowiązku przystąpienia do egzaminu gimnazjalnego,
- ponownego przystąpienia ucznia do egzaminu gimnazjalnego w dodatkowym terminie,
- organizacji przeprowadzania części praktycznej egzaminu zawodowego.

Zgodnie z treścią rozporządzenia zmieniającego podstawą przeprowadzania sprawdzianu od roku szkolnego 2014/2015 będą wymagania określone w przepisach w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. Sprawdzian taki

będzie się składał z dwóch części. W pierwszej z nich sprawdzane będą umiejętności i wiadomości z języka polskiego i matematyki, natomiast w drugiej – umiejętności z języka obcego nowożytnego, którego uczeń nauczył się jako przedmiotu obowiązkowego. Sprawdzian będzie przeprowadzany w ciągu jednego dnia i będzie trwał 80 oraz 45 min.

Od roku szkolnego 2014/2015 fundamentem przeprowadzania egzaminu maturalnego będą wymagania ogólne i szczegółowe z poszczególnych przedmiotów, ustalone w nowej podstawie programowej kształcenia ogólnego. Udział w egzaminie maturalnym będą brać absolwenci szkół ponadgimnazjalnych (liceum ogólnokształcącego i technikum). W dotychczasowym stanie prawnym podstawę przeprowadzania egzaminu maturalnego stanowiły standardy wymagań określone w odrębnych przepisach. Egzamin maturalny był natomiast przeprowadzany dla absolwentów:

- liceów ogólnokształcących,
- liceów profilowanych,
- techników,
- uzupełniających liceów ogólnokształcących,
- techników uzupełniających.

Zgodnie z niedawną nowelizacją uso. zmienione zostało brzmienie jej art. 9, określającego typy szkół, które funkcjonują w polskim systemie oświaty. Obecnie wśród szkół ponadgimnazjalnych, których ukończenie umożliwia przystąpienie do egzaminu maturalnego, wymienia się trzyletnie liceum ogólnokształcące oraz czteroletnie technikum. Od 1 września 2012 r. likwidacji uległy pierwsze klasy trzyletnich liceów profilowanych, dwuletnich uzupełniających liceów ogólnokształcących, a także trzyletnich techników uzupełniających dla młodzieży. W kolejnych latach będą sukcesywnie likwidowane kolejne klasy ww. szkół.

Egzamin maturalny w nowej formie obejmie przedmioty obowiązkowe i przedmioty dodatkowe. Będzie składał się z części ustnej i pisemnej. Lista przedmiotów obowiązkowych nie ulegnie zmianie. Z kolei lista przedmiotów dodatkowych uwzględni wszystkie te, dla których nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego określa zakres rozszerzony.

WYŻSZE WYNAGRODZENIE MINIMALNE PRACOWNIKÓW NIEPEDAGOGICZNYCH

1 stycznia 2014 r. weszło w życie *Rozporządzenie RM z dnia 11 września 2013 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2014 r.* Podwyższa ono – począwszy od tego dnia – minimalne wynagrodzenie za pracę do poziomu 1680 zł, czyli o 80 zł (w porównaniu z wartością wynagrodzenia z 2013 r.). Wskutek wprowadzonych zmian wysokość wynagrodzenia za pracę pracownika, który jest zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy, nie może być niższa niż 1680 zł. Z kolei wynagrodzenie za pracę pracownika podejmującego pracę po raz pierwszy powinno wynosić nie mniej niż 80 proc. wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, czyli 1344 zł.

Należy pamiętać, że wzrost minimalnego wynagrodzenia za pracę nie przekłada się tylko na sam wzrost realnych pensji, ale również powoduje zmianę innych świadczeń, których wartość zależy od wynagrodzenia minimalnego. W przepisach prawa pracy wysokość minimalnego wynagrodzenia jest podstawą do określania wysokości:

- odszkodowania za naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu – zgodnie z art. 183^d k.p. odszkodowanie nie może być niższe niż minimalne wynagrodzenie,
- wynagrodzenia za czas przestoju – zgodnie z art. 81 § 1 k.p. za czas przestoju pracownik powinien otrzymać wynagrodzenie wynikające z jego osobistego zaszeregowania, określonego stawką godzinową lub miesięczną, a jeżeli taki składnik wynagrodzenia nie został wyodrębniony przy określaniu warunków wynagradzania – 60 proc. wynagrodzenia; wynagrodzenie to nie może być jednak niższe od wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów,
- kwoty wolnej od potrąceń z wynagrodzenia za pracę – zgodnie z art. 87^1 § 1 k.p. kwota wolna od potrąceń wynosi dla:
  - potrąceń niealimentacyjnych: 1680 zł pomniejszone o składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz zaliczkę na podatek,
  - potrąceń zaliczek pieniężnych udzielonych pracownikowi: 75 proc. wynagrodzenia z pkt a,
  - potrąceń kar pieniężnych: 90 proc. wynagrodzenia z pkt a;
- odszkodowania dla pracownika, który wskutek mobbingu rozwiązał umowę o pracę – zgodnie z art. 943 k.p. odszkodowanie nie może być niższe niż minimalne wynagrodzenie,
- dodatku za pracę w porze nocnej – zgodnie z art. 151^8 k.p. za pracę w porze nocnej pracownik jest uprawniony do dodatku w wysokości 20 proc. stawki godzinowej, liczonej od płacy minimalnej, z zastrzeżeniem, że dodatek nocny w wysokości 20 proc. minimalnego wynagrodzenia, czyli 20 proc. z 1680 zł, będzie należny także osobom zatrudnionym po raz pierwszy oraz osobom zatrudnionym w niepełnym etacie.

Podstawa prawna:

- *Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* (t.j. Dz.U. z 2004 r. Nr 256 poz. 2572 ze zm.),
- *Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych* (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1442),
- *Rozporządzenie MEN z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych* (Dz.U. z 2007 r. Nr 83 poz. 562 ze zm.),
- *Rozporządzeniem MEN z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* (Dz.U. z 2012 r. poz. 977),
- *Rozporządzenie RM z dnia 11 września 2013 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2014 r.* (Dz.U. z 2013 r. poz. 1074).

Marcin Majchrzak
Prawnik oraz członek Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie. Świadczy pomoc prawną w ramach własnej kancelarii doradztwa prawnego. Jest autorem licznych opracowań i artykułów z zakresu tematyki kadrowo-płacowej, prawa związkowego oraz prawa oświatowego